

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

16/12.22
Poštarija u Šibeniku gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

Oglasi po cijenu. —

God. 2.

Šibenik, 15 decembra 1922.

Br. 38.

Zakonski predlog za riješenje agrarnog spora.

(Izvorni članak našeg beogradskog dopisnika).

I ako je u glavnim potezima već poznat predlog zakona o likvidaciji agrarnih odnosa u Dalmaciji, jer se o tome dosta pisalo i govorilo, ipak neće biti štetno, da prikazemo temeljna načela ovog predloga prema zadnjem stajalištu nadležnog ministarstva, jer se o ovomu piše i govori najviše netačno i sa veoma malo poznavanja.

Sam predlog nije ni idealan ni savršen. On je, kao i sve drugo, rezultat prilika u kojima živimo. Pri njegovoj izradi moralo se voditi računa o zakonima koji postoje, kao Ustavu i „Predhodne odredbe“, o načinu kako je rešeno agrarno pitanje u drugim krajevima naše države, kao n. pr. u Bosni i Hercegovini, a nadasve moralo se voditi računa sa prilikama, koje su stvorene u Dalmaciji od prevrata do danas i izabrati onaj put, koji će donijeti najmanje potresa i koji bi mogao da bar donekle zadovolji više ili manje opravdane zahtjeve i zemljoradnika i vlasnika zemalja i kojim bi se kako tako pomirilo dva suprotna gledišta. Nećemo da ulazimo u raspru, da li je predlog mogao da bude bolji, ali ponovno naglasujemo da je on plod današnje situacije i sad se nalazi pred narodnim poslanicima, da ga dalje udešavaju bilo idući na desno ili na lijevo.

Predlog zakona kraj svih mana, koje mu se mogu prigovarati ima ove dvije dobre strane: da su za likvidaciju svih agrarnih sporova u Dalmaciji, kao i za rešavanje po sporovima, koji bi nastali iz agrarnih odnosa nadležni sudovi u prvoj, drugoj i trećoj instanciji, i da je zemljovlasnicima zagarantovana ošteta, bilo da je plati zemljoradnik ili država, prema naravi samog odnosa. Ovim dvema odredbama dana je najveća garancija, da će likvidacija današnjih odnosa biti sprovedena u duhu zakona, bez utjecaja sa strane, i što pravednije.

Dalmatinsko agrarno pitanje bitno se razlikuje od drugih krajeva naše države. To mu je uzrok u historiji i pri-

rodi dalmatinskoga tla. I ne samo, da se je u Dalmaciji stvorio posebni odnošaj, koji ne nalazimo u drugim pokrajinama, nego se u raznim krajevima same Dalmacije odnos između gospodara zemlje i zemljoradnika razvijao pod tako osobitim okolnostima, da danas imamo nekoliko vrsta raznih odnosa, koje ne možemo svrstati sve u jednu kategoriju i po jednom kalupu rješavati. Zato je potrebno, da zakon najprije definiše razne vrste odnosa i onda da se pristupi samom rješavanju, pošto se prijed svaki pojedini slučaj svrsti u kategoriju kamo spada. U tu svrhu zakon definiše, što se ima smatrati kmetstvom, što kmetstvu sličnim odnosom, što zakupom a što težaštinom (kolonatom). Bez ovakvog definisanja bila bi nemoguća primjena u duhu člana 42. Ustava a osim toga to je potrebno i zato, što je u Dalmaciji pojam „kmetstva“ potpuno pobrkan te se u narodu ovaj pojam, kao javno-pravna ustanova, potpuno mijesha i zamijenjuje sa pojmom privatno-pravnih odnosa. Potrebna je dakle teoretska oznaka raznih odnosa.

Budući je stalno, da će predlog u odboru pretrpjeti izvjesne izmjene, donosimo ovdje glavne razdiobe, koje ovaj predlog zakona predviđa, a na pojedinosti se nećemo ustavljati.

Zakon razlikuje kmetске, kmetstvu slične odnose, zakupce, i livele, te kolonatske (težačke) odnose. Zahvaća još feudne odnose i fidekomise, o kojima govori Ustav u članovima 42. i 38., pa, dopunjujući te odredbe, propisuje, što se ima, da dogodi sa ovim objektima.

Kao kmetški po ovom zakonskom predlogu i bez obzira kako se u narodu nazivlju, smatraju se oni odnosi, za koje se dokaže: da postoje na zemljištu feudnog porijekla i da je zemljoradnička porodica pored davanja dijela prihoda bila obvezana još i na lične službe ili na takova davanja, koja nose obilježje personalne zavisnosti.

Predlog smatra da je zemlja obrađivana u kmetstvu sličnom odnosu, ako je zemljoradnik ili njegova porodica bar za 30 godina (računajući od stupanja na snagu zakona u natrag) obrađivao tuđu zemlju uz težačka davanja i ako je uz to njegova egzistencija, odnosno njegove porodice, vezana za obrađivanje same zemlje i ako nije ugovoreno vreme trajanja tog težačkog odnosa. Dakle glavne oznake ove vrste odnosa bile bi u feudalnom ili dugoročnom poretku samog odnosa, onda u nekoj personalnoj ovisnosti od gospodara i u ovisnosti zemljoradničke egzistencije od obrađivanog zemljišta. Svi ovakovi odnosi razrešuju se, i odnosi zemljoradnici proglašuju se slobodnim vlasnicima državnih zemalja i ne plaćaju sami za to nikakove naknade. *Vlasnicima ovih nekretnina platiće naknadu država.*

Za zakupce određuje se ovo: Ona zemljišta, koja obrađuju zemljoradnici već 40 godina kao zakupci na određeno vrijeme uz težačka podavanja prelaze otkupom u vlasništvo zakupaca, ako zakupci nemaju svoje vlastita zemlje. Nasljedni zakupi i vječiti liveli, — koji nastaju tako, da se nekomu daje na trajno iskorišćavanje zemlje uz paušalna davanja u naravi ili novcu, — ukidaju se i zabranjuju se osnivanje novih. *K ovim slučajevima zemljišta prelaze na zemljoradnika otkupom, naime sam zemljoradnik ima da plati otkupnu cijenu.*

Gornje ustanove protežu se na one vinograde, maslinjake i voćnjake u opće, koje je vlasnik zemlje dao gotove zakupcu na obrađivanje. Takova zemljišta mogu da ostanu pod dosadašnjim odnosom sve dok traje ugovor s tim, da svaka stranka ima pravo da traži, da se davanje u naravi izmijeni zakupninom u novcu.

Najvažnije su odredbe za kolonatske (težačke) odnose. Ovaj odnos zakon ovako definiše: kolonatskim (težačkim) smatraju se bez obzira na način njihovog ubilježjenja u zemljišničkim knjigama, oni ugovori, uslijed kojih su zemljoradnik ili njegova porodica ili njihovi pretci iskrčili tuđu zemlju i na njoj nasadili vinograd, maslinjak, voć-

njak i ostale trajne kulture, uz obvezu, da će zemlju obrađivati do izginuća nasada, a godišnji plod deliti sa vlasnikom zemlje pougovorenom ključu. Ovo su oni odnosi, koji donekle podavaju spor dalmatinskom agrarnom pitanju osobito značenje i neku podlogu zemljoradniku za pravičnost klasne borbe, kojoj se pak i sa vladine strane priznavaju stavniti ekonomski razlozi kao i oni socijalne prirode. Socijalni problem nameće se ovdje istom tolikom jačinom, ako ne i jače, kao i kod drugih kategorija radničkih masa, koje moderno zakonodavstvo uzimlje u široku zaštitu. Osim toga i sa razloga moralnih potrebno je, da se popravi materijalan i socijalan položaj dobrog dijela dalmatinskog seljaštva. S druge strane opet nema sumnje, da su ovi odnosi privatno-pravne naravi, stvoreni slobodnom voljom stranaka i nesmiju se riješiti očitom štetom druge ugovarajuće strane. Ali ekonomski i socijalni razlozi, od kojih ovisi veliki društveni interesi, korist zajednice, države, zahtjevaju, da se ovo pitanje uredi prema novim načelima i koristi državnoj. Danas je ovo pitanje potpuno zrelo da se skine sa dnevnoga reda, na način koje može udovoljiti i jednu i drugu stranu, a širokim provođenjem agrarne reforme omogućujući svakom radišnom težaču da dođe do zemlje ako ne uvijek na rodnoj grudi a ono često drugovdje na povoljnijim i bogatijim položajima u prostranoj našoj državi.

Dakle ovim predlogom zakona ukidaju se svi kolonatski odnosi, zemljište postaje otkupom svojina zemljoradnika a vlasnik dobiva otkupninu od kolona. Zakon predviđa i slučaj kad vlasnik nije sasvim napustio svoj zemljoradnički poziv te u tom slučaju određuje, da zemlja neće preći u vlasnost kolona ako se iz svih okolnosti uz to još utvrdi i to, da je uz posjed odnosne zemlje više vezana egzistencija vlasnika nego li kolona. Ova ustanova nije baš povoljna za težača, kada mu je drngi težač vlasnik zemlje.

Pri razrešenju agrarnih odnosa ima se ustanoviti ošteta odnosno otkupnina vlasniku na

ocnovu procjene. I to spada u nadležnost suda.

Kolika će biti ošteta? U predlogu zakona rečeno je ovako: Ako se radi o zemljama pod feudnim, kmetским ili kmetstvu sličnim odnosima cijena ne smije biti veća od prosječne cijene, koju je imala zemlja u odnosnom kraju u godinama 1910 do 1915. Za zemlje, koje su pod zakupnim odnosom cijena se određuje na osnovu pune gospodarske vrednosti, koju zemlja ima u času kada se procjena obavlja. Za kolonatska zemljišta otkupna suma određuje se po čistom prosečnom prihodu vlasnika za poslednjih 10 godina, (računajući od 1. januara 1921. u natrag) na taj način, što će se čisti prosečni prihod kapitalizirati sa 5%. U slučajevima, gdje pri određivanju cijene dolazi u obzir predratno i ratno vrijeme, predratne i ratne krune imaju biti izražene u dinarima u relaciji 1:1.

Plaćanje na knade od strane države vršiće se obveznicama po nominalnom iznosu, koje nose naziv „Državne obveznice za likvidaciju agrarnih adnosa u Dalmaciji.“ sa 5% interesa, a koje će se amortizirati u roku od 20 godina. Plaćanja koja padaju na teret zemljoradnika, izvršiće se kroz dvije godine od dana kada je sudsko rešenje stupilo na snagu, a dok se isplata ne izvrši ostaje netaknut postojeći agrarni odnos sa svima pravima i dužnostima, koje izviru iz odnosnih ugovora.

Ovo su glavne odredbe predloga. Razumljivo je, da se sve ove odredbe imaju da odnose na one objekte, koji se obrađuju. Ali danas ima mnogo površina, osobito u neposrednoj blizini gradova i većih centara, koje se sve obrađuju a na kojima ipak visi nekakovo opterećenje u korist neke druge osobe, koja nije vlasnik odnosnog zemljišta. U pogledu tih zemljišta zakonski predlog sadržava ovu stavku: *Imanja u neposrednoj okolici gradova, industrijskih naselja i preduzeća, lječilišta i kupališta, koja dolaze u obzir kao gradilišta, a na kojima postoje kmetски, kolonatski ili zakupni odnosi, koji se po ovom zakonu razrešuju, smatraće se vlasništvom gospodara i kmetova, odnosno kolona na jednake djelove.* Vjerovatno je da će ovo načelo naići na najveći otpor vlasnika zemalja osobito u Splitu. Mnogi od njih su se na račun rastuće vrijednosti istih silno zadužili, dok je u opće u mnogim slučajevima težak bio potpuno zanemario obrađivanje.

Kako smo ranije spomenuli ovaj zakonski predlog nije još došao u diskusiju, već bi imalo da započne ovo dana — ako

politička situacija, koja izgleda da u sebi krije mnoga iznenađenja, ne omete pretres i okončanje ovog toli potrebnog zakona za smirenje i uređenje općih, ekonomskih, političkih i kulturnih prilika u Dalmaciji.

Kninski škandali.

Prilike koje su zavladaile u Kninu, tako su postale nesnosne, da je već dodijalo čak i onima, koji su skrivili, da je do ovoga došlo, svojom tolerantnošću i popustljivošću, sve u ime sloge i mira, tako da je neki dan otišla deputacija, baš tih naj miroljubivijih, da se potuže g. Namjesniku na teror i samovolju nekolicine na općini, a „in capite“ opć. predsjednika Monta, te prikazav mu ličnost našeg „prvog građanina“, tražila, da ga se makne s onog delikatnog mjesta. Ne znamo koji je uspjeh imala ta deputacija, samo znamo, da je on još uvijek u položaju „prvog građanina“? Da u kratko prikazemo tog „prvog Kninskog građanina“ kao općin. upravitelja, patriotu i čovjeka, a da se javnost uvjeri u kakovim se prilikama živi u Kninu.

Monti je svojim terorom maknuo s općine sve — izim jednog seljaka — općinske odbornike Hrvate — neke vidjenije srbe demokrate, jer mu se nije htjeli pokoriti.

Donapokon čak i poznatog pacifistu tolerantnog do vrhunca Krpana, kojega je — za kulturni svijet nevjerojatno — iščerao iz općinske vijećnice, za vrijeme vijećanja samo za to, što je ovaj slavio svoj protupredlog, kad se radilo o zajmu za 10 000 000 dinara. Velimo, prcste iščerao — sa riječim: „Odalecite se“. Krpan se je radi toga morao zahvaliti na odborništvu — i stvar prikazao Pokraju. Upravi dakako uz protest. Odbornici Jović, Dabić — Bečker, Dračar nikad i ne dolaze na sjednice, baš radi Monta i njegove samovolje. Monti je kupio magazdu od Drage Novakovića za 100.000 Dinara, a čini pogodbu za 10.000 Dinara, samo da ne plati propisanu državnu taksu, dok prodavaoc javno u kafani, pred više svjedoka tvrdi, da je prodao za 100.000 D. Usprkos toga Montia sudu izjavljuje da — nema ništa.

A tko je onaj, koji svakoga — izim svoga druga Sake Omćikusa — napada da nije patriot — koji ocrnjuje i blati?

Monti je za vrijeme taljanske okupacije, javno liferovao taljansku vojsku drvim i sijenom, javno se u njegovoj kočiji vozila žena predsjednika fašista Dr. Borovića, u njegovoj su se kući ženili talj. oficiri — dao svoju mobilju komandantu talj. vojske — a sada za nasu vojsku, za naše činovništvo u njegovoj kući nema mjesta.

Monti je već 4 puta bio sudbeno osuđen sa razne prekršaje — između kojih 3 puta za tvorne napadaje — dapače 24/11. o. g. na 2000 D. ili 5 dana tamnice radi javne sablazni, koju je prouzokovao tvornim napadajem za vrijeme ruskog koncerta u kninskoj Sokolani.

Nije ovo sve — ovo je samo nešto natuknuto, od svega onoga što se o tom čovjeku može reći — jer je on u svojim ispadima u svojoj sili nenadkriljiv — i iscrpljiv, ali o tome drugom zgodom.

Gradjanstvo samo čeka strpljivo te pita, gospodina namjestnika: Doka će on dozvoljavati, da se na ovakav način omalovažuje čast prvog kninskog građanina, povjeravajući i dalje tu čast takovoj osobi. Dali

on jamči sa eventualne nereda, koji bi se mogli, usljed takove samovolje, tvrdoglavosti i osvetljivosti da dogode; kakovo će mnijenje imati javnost o ostalom građanstvu kad im je ovakav prvi građanin? Dokle će se izrabljivati ustrpljivost Kninskih općinara? Quosusque tandem.?

Vladina Akcija za pomoć.

U svrhu da se čim prije dade zarade nezaposlenim i oskudnima u Dalmaciji, na nadležnome mjestu je odlučeno da se odmah pristupi javnim radovima u pokrajini.

U tom cilju Gradjevinska Direkcija otpočinje popravcima puteva koji su oštećeni usljed elementarnih nezgoda, i već je doznačeno: za politički kotar Benkovac dvjesto četrdeset i jednu hiljadu dinara, za pol. kotar Knin sedamdeset jednu hiljadu i pet sto Dinara, za pol. kot. Šibenik dvjesto četrdeset i jednu hiljadu, trista dvadesetpet Din. za pol. kot. Sinj, stotrideset osam hiljada i četiri stotine Din., za pol. kot. Split, dvjesto šezdeset devet hiljada, sto dvadesetdevet Din., za pol. kot. Makarska, sto trideset četiri hiljade četrstopedeset osam Din., za pol. kot. Dubrovnik stotridesetosam hiljada i stotinu Din., a za pol. kot. Kotor tristajedanaest hilja sedamstodvadesetpet Din.

U gore navedenoj svoti još ne dolaze u obzir izvanredni krediti za javne radnje.

Uz to u Vrani na Sokolusi osniva se veliki državni lozni i voćni rasadnik, za koji već sada stoji na raspoložnju stoosamdeset hiljada Din., a tečajem radnje još će se ra-polagati sa drugih stopedeset do dvjesto hiljada Dinara. Skoro cijeli taj iznos potrošiće se na radnje u zemlji, te će se tako pružiti prigoda zarade potrebnima u benkovackom kotaru i učiniće se nešto od opće koristi za cijelu pokrajinu.

Na samoj toj radnji će za tri mjeseca biti zaposleno tri do četiri stotine ljudi.

Pokrajinska je Uprava već naredila da se obavijesti radnike i da se radnja odmah započne.

Stranke u našem parlamentu.

Razmjer poslanika izabranih g. 1920 za naš parlament a prema današnjoj stranačkoj prodjeli je sljedeći: demokrate 85, demokratskih disidenata 8, radkali 92, jugoslavenska pučka stranka 28, zemljoradnici 23, Spahina grupa 14, Maglajićeva grupa 10, socijalisti 10, kmetijci 8, narodni seljački klub 7, republikanci 3, radikalni disidenti 3, narodni socijalisti 2, zemljoradnički disidenti 2, Protić - Ivančić 2, Trumbić - Hansler 2. Ovih 299 poslanika učestvovalo je neprikidno do danas skupštinskom radu. Djelomice su sudjelovali: hrvatska zajednica 11 i komunistički poslanici njih 58 na broju, dok su skupštinu bojkotirali 48 radićevih zastupnika i 3 frankovca. Prama tome od ukupnih izabranih 419 poslanika njih 120 nijesu danas u parlamentu, dakle nešto više od 1/3. Buduć pak su komunistički mandati zakonom poništeni. To skupština faktično sastoji od 361 broja poslanika a u istoj ne sudjeluje samo hrvatski blok sa svojih 62 poslanika, odnosno 1/6 od cjelokupnog broja poslanika.

Naši dopisi.

Primamo iz Stankovaca.

Lažni dopisnik „Narodne Straže“ u Šibeniku, koji napada na nadučitelja Simuna Skalka i baš onaj

isti dan kad mu je 18 godišnji sin bio na odru (to mogu samo klerikali) i nijeće da nas demokrate i nacionalista nema u Stankovcima i da Stankovčani u tambuće tukli pri odlaska Škalka, izjavljujemo da je to skroz izmisljeno i da to mogu samo fratarske prirepine nabaviti, a podnipošto pošteni Stankovčani kao što se potpisuje dopisnik „Straže“. Stankovčani nisu kadri jednom pučkom učitelju takvo što učiniti, jer su svijesni, da bi takvo ponašanje palo na njihov obraz. Da nas pak ima, morali bi mi tvorno pokazati lažnom dopisniku.

Mi nismo novinari ni političari da radimo na tom polju već smo u opće težaci te nam je do našoga polja, ali nemožemo već da propustimo na klerikalne pisanije u više navrataka, da su demokrate i nacionalisti u Stankovcima na vrbi svirala.

Znajte, da će vaši izazovi jednom nas dozvati, pak ćemo u lice da se ogledamo.

Uprava i Nadzorni odbor D. S. i Or. Ju. Nac.

Miletić Stjepan, Vunić Blaž, Miletić Ante, Bura Luka, Brčić Ante, Miletić Krizan Jadrin, Lovre Miletić, Miletić Marko, Miletić Toma p. Mate, Miletić Dragutin, Klarić Ivan, R. Miletić, I. Miletić, Božo Klarić, Mijat Pelaić, Šime Pelaić, Šime Dubravica D., Božo Perica p. Mijata, Marko Perica, Jure Perica p. Ante, Ivan Perica p. Tome.

Iz kršne Bukovice.

Ovaj dio sjeverne Dalmacije, bio je od prve vlade skroz zapušten, prepušten sam sebi, neka narod žive kao i njegovi predci, potpuno primitivno. Ono zemlje što posjeduje, obrađuje najprimitivnije; žive u kolibicama zajedno porodica i stoka, dok neistoća u kući i oko kuće nevjerojatna. Hoćemo li da pomognemo ovaj narod? Moramo, to nam je sveta dužnost i od prijekle je potrebe.

Sada smo u slobodenoj narodnoj državi, od koje očekujemo mnogo. Znamo, da u jedan dan ne mogu se čudesa praviti, ali po malo temeljito radeći, more se svemu doskočiti i pomoći zapušteni narod. Zato ovim putem, stavljamo na srce Vladi, da i na ovaj predjel baci svoje materinsko oko, te pomogne ovaj bijedni narod.

Od više godina je nerodica zemlje, a blago crkava od gladi i bolesti (ospice i bedrenica, oko 60% poerklo), te je jedan narod osiromasio potpuno. Sada mu je najpreća pomoć — hrana. Pak se molim, da Kr. Vlada čim prvo provede aprovizaciju i kod nas i hranu daje uz sniženu cijenu; jer kako rekoh, narod siromašan i nema izvora da dođe do novaca; pošto dva glavna izvora za življenje: zemlja i stoka, su ga izdali; treha imati nešto i milosrđa, te im olakotiti ishranu. Samo se preporučuje, da hrana aprovizacije bude pravedno dijeljena, da se ne bude giedati nikome ni u bok, ni u kapot: već svakom jednako: bio on bolji ili siromašniji.

Za ovaj put dosta, a drugi će se put opet javiti, opisujuć gospodarske, prosvjetne, zdravstvene i političke prilike u Bukovici.

Primamo iz Tijesnog.

Pošto se otrag nekoliko vremena događa, da pisma, koja prolaze, preko Kr. Pošte u Šibeniku za Tijesno i obratno, dolaze otvorena, pa čak i izgubljena preporuča se Upraviteljstvu, da bolje pripazi na podređene činovnike, koji se bave razređenjem pisama.

Ovamo se svak u čudu pita kako društvo „Dalmatia“ za svoga agenta trpi još jednog inozemca?

Rogoznica 12/12. 22.

Tko omalovažuje dinar? God 1920 kad su kolale Austro-ugarske novčanice, gospodari strojačija činili su 20 kvarata maslina za 300 čistih Kr. onda kad je radnik imao nadnicu 100 Kr., kad je plaćao litru ulja Kr. 120, mesa 1 kg. Kr. 80, kruh 1 kg. Kr. 40-50, vino 1 litru Kr. 30-40, gavune 1 kg. 50 Kr., a danas zna svak pošto su životne namirnice. Gospodari strojačija danas naplaćuju od bidnog i kukavnog težaka za 20 kvarata Din. 170 odnosno Kr. 680, a nadničaru plaćaju Din. 30 ili Kr. 120, To je ogromna razlika? Zato su

težaci uzilovani na svoju pogibelj goniti na živom maslinu i ulje svojoj kući natrag u mišinam, a kad iz Trogira, Marine i Primoštena slučajno mu posrne mazga ili se preplasi od Autobađe, zbogom 100 lit. ulja, su dva nova miha. Na znanje onomu koga zainima znati da je tu gospodarima stroja prekomjerna dobit a ulja ostane 10-15 lit., i u koščicam.

Gospodar je sam stroj napravio t. j. popravio, sto je radnja jednog ispitnog prata, pa i sebi nevjerojete jeli stroj u livelu, pa stoga ostaje ulja u koščicem.

GRADSKA VIJESTI

Kraljev imendan. Ovom prigodom naša općina uputila je na građane ovaj proglas:

Šibenčani! Općinari!

Na 17. ov. mj. slavi se u cijeloj našoj Kraljevini državni praznik, 34. i. rođendan našeg viteškog i ljubljeno

Kralja

Aleksandra I. a. Karagjorgjevića.

Suvišna je i ovom prilikom svaka riječ poticaja, kad se zna, da ćete svi jednodušno i ushićeno proslaviti taj dan i tim dokazati svoju ljubav i odanost prama junačkom i čestitom svom Vladaru, kako ste to pokazali i dokazali već nebrojeno puta tako iskreno, tako od srca da ste u takmi takovih iskaza natkrilili sve druge naše gradove i varoši. To je ujedno i najbolji dokaz Vaše ljubavi i odanosti prama Otadžbini, prama ovoj našoj Državi, koja je visoko nad svim našim dnevnim svakovrsnim pitanjima i odnosima.

Na 17. ov. mj. sva će naša srca i sve naše duše biti sjedinjene u jednoj velikoj, vrućoj molbi Bogu pravde, da nam ovog junačkog i uzoritog Vladara uzdrži i sačuva do skrajnih granica ljudskog vijeka i da mu da poslije toliko iskušenja i stradanja doživjeti sve to ljepši sjaj i veličinu prostrane naše Države.

Tom velikom cilju u znak ljubavi prama Njemu i Njegovu Prejasnom Domu moramo svi da posvetimo svoje brige, svoj mar, svoj rad i svoju volju!

Neka cio grad i sva sela i vanjskim načinom tog dana iskažu svoje veselje i neka građanstvo što brojnije bude prisutno svečanim službama božjim u Stolnoj Bazilici i u Spisko Pravoslavnoj crkvi.

Nek se u taj dan našeg nepomućenog zajedničkog veselja iz naših srdaca uzvine oduševljeni poklik:

Da živi Njegovo Veličanstvo Naš

Uzvišeni, Viteški i Čestiti Kralj

Alaksandar I. a. Karagjorgjević;

U Šibeniku, 14. decembra 1922.

Općinski Upravitelj:

Dr. Rajević.

Promocija. Naš sugrađanin g. Milan Iljadica Matin položio je prekojučer na universi u Milanu posljedni isdit te promoviran na čast doktora trgovačkih znanosti. Čestitamo.

† **Hristina Milić.** U utorak popodne preminula je u mjesnoj bolnici Hristina Milić u 56. godini života. Sutradan bio joj je ljep sprovod. Ozalošćenom supruž. g. Veljku Miliću srp. pravoslavnom kateheti na miesnoj učit. školi, izrazujemo sućut, a pokojnici: Vjerna pamjat!

Sv. Luca. I ako džepovi gjape prazninom, ipak je svaka obitelj otkinula barem po nekoliko Din., da svoju djecu obraduje darovima, što ih nosi dan sv. Luce.

Lijepi zimski dani. Nakon neobično studenih vremena, osvanuše nam lijepi zimski dani.

Čajanka Ženske Zadruga. Ovo odlično gospojinsko udruženje preuzelo je hvalevrijednu inicijativu, da živi drijemajući naš društveni život, te da ujedno sabere srestava za humanitarne svoje ciljeve. U tu svrhu odlučila je Zadruga priredjivati čajanke u javnim lokalima i začiniti ih sa malo muzike i zabave. Prva je čajanka bila priredjena prošle nedjelje u kafani Istra i napunila je prostorije do zadnjeg mjesta. Zauzete gospodje iz odbora, a na čelu im vrlo presjednica gdja. Ježina, nastojale su, da priredba u svakom pogledu uspije. Zgodno složeni zbor tamburaša i vijolinista iz ratne naše mornarice svojim mel dijomom igrom, također mnogo je doprinio uzgodnom raspoloženju koje je cijelu večer vladalo. Na koncu improviziran je i plesni vjenčić — oko biljara. Općini utisak je, da je ideja Ženske Zadruga bila dobra i da je uspjela, pa se naša publika sprema nestrpljivo za dođuću 16. o. mj. čajanku, koju bi imala po onome, što se čuje, ispasti zabavnija.

Vladina pomoć. Kako smo obavješteni gg. da ministri D. r. I. Krstelj i Pribičević izvojestiše ojače novčane iznose, da se čim prije dade zarade nezaposlenim i oskudnim u Da'maciji, za javne radnje u pokrajini. Između ostalih kotara, šibenskom je kotaru doznačeno 241 hiljadu dinara. Radnje će odmah će odmah započeti.

Sokolska zabava. U nedjelju 17. ov. mj. Sokolsko društvo priređuje na Kraljev rođendan zabavu u društvenim prostorijama. Prije zabave održat će se prigodno slovo Njeg. Velč. Kralju Aleksandru I.

Koncerat. Poznata umjetnica i članica zem. kazališta u Zagrebu g. da Mercedes Valenti-Manola, te umjetnici supruzi Trbuhović članovi splitskog pozorišta. priređuju večeras koncerat u Kinu Tesla. Program je vrlo obilat, a bogat i sadržinom, Uvjereni smo, da će koncerat imati krasan uspjeh.

Stambena kriza. Sa strane državnih namještenika primamo tužaba, da im se sa pozvane strane ne dolazi u susret, dapače da im se otvoreno navješta neku pasivnost, Mi priznajemo da je situacija u našem gradu veoma teška u tom pogledu. Ali ne bi mogli nikako odobravati pasivnost vlasti, kad im to pozitivni zakoni ne dozvoljavaju. U primjenjivanju zakona pak meče se mnogo toga uzeti u obzir. Ali nešto ne može se dopuštiti, da naime državni službenici, čije djelovanje je neophodno potrebno budu žrtvovani radi n. pr. tuđih državljana, koji nemaju nikakvih prava, da ovdje borave i da konkuriraju našim domaćim trgovcima.

Na uvažanje parobrodarskim društvima. Ovo je dana u štampariji Vitaliani-a bio otiskan „Narodni Koledar“ veoma lijepim i biranim štivom. Ono slo je pak svake hvale vrijedno, a što nije još u nijednom koledaru iznešeno, za svaki mjesec označene su kronološkim redom sve znamenitije zgode iz svj. rata i imena rodoljuba koji su od Austrije bili strijeljani. Naša parobrodarska društva, mješte da nagadjaju kakovo će ime sada da dadu pojedinim svojim lađjama da li „lastavica“ ili „labud“ i t. d. mogli bi iz tog koledara uzeti ime kojeg našeg mučenika: Popovića, Hadžiju, Srzentica i ost. So bi bilo u jednu ruku iskaz harnosti, a istodobno poticanje „na nova junastva za poprišta nova.“ Ako se je to do sada propustilo, još je navrijeme nadoknaditi, i to toplo na srce stavljamo svima, osobito parobrodarskom društvu „Dalmatiji“.

Korošec i dr. Prekjučer su stigli u naš grad klerikalni proroci Korošec i Banić. Svi župnici iz okolice dobili su brzoglav i ekspres, da se nađu u gradu i čuju riječ prorokovu. Nešto slično komersu držalo se je osim u mjesnoj čitaonici također u crkvi. Okupljaju se.

Konao u Vruljama. Za uredjenje ovog važnog konala uza sve svoje slabe financ. prilike, zauzela se općina i radnja se eto već izradja. Stari je konao bio tako nespretno proveden, da je odjednosu zakrčen prestao sasvim funkcionirati. I tako i ovaj trošak općine ide u zaslugu zabaštinenim starim pogreškama i zanemarenostima. Novim uredjenjem ovog konala bit će doskočeno jednoj velikoj samitarnoj potrebi, bit će doskočeno u prvom redu Okružnom sudu i zemaljskoj bolnici, ali će biti doskočeno i potrebi mnogih privatnika, kojima u kućni konali priključuju za taj konao. Pravo je za našu općinu, da blagodat ovog uredjenja, koju će oni tako najviše i direktno osjetiti, priznadu ne samo riječima pohvale općini, već i sutjecajem u golemom trošku, što ga općina podnosi, jer, u koliko smo se raspitali, taj trošak dosiže svotu od 70.000 dinara, a to je za našu općinu u današnjim prilikama ođista velika žrtva.

U fond „Profesorskoga Društva“ da počaste uspomenu pok. Filomene Burić rođ. Dominis, doprinijese po 10 Din. slijedeća gospoda: direktor Marko Ježina, prof. Don Rudolf Pian, prof. Ljubo Nardini, prof. Niloš Ganzia i prof. Don Josip Sonje.

Ministarska kriza.

BEOGRAD, 14. (izv. brzoglav). Pašić je vratio mandat za sastav kabineta kralju navadajući kao razlog, da je nemoguće uzdržati koaliciju sa demokratima radi toga što demokratska stranka vodi dvije politike. Novi mandat biti će povjeren Davidoviću ili Pribičeviću.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na četiri mjesta redara pri ovoj općini. Natjecatelji moraju podnijeti svoje molbe vlastoručno napisano i redovito biljegovane najdalje do 31. decembra o. g. do kojeg dana traje rok ovome natječaju. Svaki natjecatelj mora molbi priložiti isprave, kojima će dokazati: a) neporočnost ponašanja, b) poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju, c) tjelesnu

i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe, d) eventualno do sad obavljene službe, e) da nije mlagji od 24 i da nije stariji od 40 godina, f) da nije oženjen, g) da je državljanin Kraljevine S H S.

Pravni odnošaji redara općine Šibeničke uredjeni su osnovom o mirovinama i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10/11 1922. Priznaju im se i dodaci na skupoću, porodični dodaci pašal za odijelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana, zakon kojeg roka dotičnik može biti imenovan stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljava.

Potanje obavijesti daje redarstveno povjerenstvo.

Općinski Upravitelj:
Dr. Rajević v. r.

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom teškog udara, koji nas je zatekao smrću našeg milog sina dotično brata

SLAVICA

učenika III. raz. kr. učiteljske škole primili smo toliko izražaja sućuti i utehe od drugova, prijatelja, znana i neznanaca, da smatramo dužnošću svima i svakome ovim putem javno zahvaljujemo.

Većna je naša harnost prema drugu Zaninoviću koji nas je u ovoj teškoj prigodi u svemu zamenjivao i učinio nam toliko, da bi to bilo previše, da je i brat bratu učinio. — Jednak je naš osećaj i prema kolegi Andrijaševiću i časnoj obitelji Krsta Kolomba, koji su učinili sve moguće, da mrtvi ostanci dragog našeg Slavića budu što dostojnije sahranjeni.

Svesrdno zahvaljujemo gosp. Direktoru Učiteljske škole u Šibeniku gosp. A. Grgiću i celom profesorskom Zboru, Direktorima realne i velike gimnazije, celokupnom učiteljsvu pučke i građanske škole; drugovima i drugaricama pokojnika, građanstvu Šibenika i svima koji su bilo kakovim načinom uzveličali sprovod i nastojali da ublaže tešku našu bol.

Osobita blagodarnost njegovom drugu Uglešiću, koji se je ganutljivim rećima za zadnji put oprostitio od svog Slavića, — našeg milog pokojnika.

Hvala svim lekarima šibenske bolnice, a osobito Dr. Machiedu i Dr. Markovini, koji su nastojali ublažiti patnje našeg Slavića, kao i Don Jerku Jurinu, koji ga je do zadnjeg časa tešio. Dužni smo mnogo hvale, obitelji Vice Mrša u Zatonu i kolegici M. Torbarina, jer su nam u časovima teške boli bili u svemu pri ruci.

Još jednom svima najtopliji izraz večne naše zahvalnosti. Zaton - Zagreb u Prosinu.
Simun i Klonimir Škalco učitelji
za se i obitelj.

Prigodom smrti naše nezaboravljene supruge i majke

Herma Kramer

rod. Müller

Izrazujemo svoju najsrdačniju hvalu svim prijateljima i znancima koji nam u teškoj tnji ublaživaše boli.

Hvala svima onima što vijencima okitiše njene zemne ostatke i brojnim ućesćem ispritiše ju do zadnjeg počivališta izkazavši joj time zadnje poštovanje.

Josip Kramer

Upr. Šumsko industrijsko poduzeće sa djecom.

Šibenik, 14/12. 22.

Vlasnik i izdavalac: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: CEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičkog zavoda E. VITALIANI.

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzjav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne transakcije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća

6% kamate na uložne knjižice

5% „ „ tekuće račune

4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

preuzima trgovačka zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

preuzima komisijonalna skladišta za Šibenik i ostala važnija tržišta u sjev. Dalmaciji

preuzima dobavu za svoj i tuđi račun proizvoda sjeverne Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoloženju svim interesentima za poslove koje imaju na području sjeverne Dalmacije.

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

:-: Dionička glavica K 150.000.000. :-: Pričuva K 50.000.000.
BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Šušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPozITURE

Monoštor
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina
AGENCJA:
Buenos Aires
AFILIJACIJE:
Budapest (Balkan Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

JADRANSKA BANKA

BEOGRAD

DIONIČKA GLAVNICA Din. 60,000.000.--

Rezerva: Din. 30,000.000.--

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana	Tržić,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

-: Amerikanski odio :-

Naslov za brzjavke: JADRANSKA.

AFILIRANI ZAVODI:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Coottland Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir

PRVA MARIBORSKA TVORNICA SAPUNA

MARIBOR (Slovenija)

Proizvadža: razne vrste prvorazrednog sapuna kao i pravog zelenog uljenog, tip dobro poznate Tvornice Fenderl

I KRISTALNE SODE.

Tražite samo sapun sa
oznakom zlatorog

jer najbolji i najkorisniji.

Glavno zastupstvo i skladište za sjevernu Dalmaciju

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK